

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

07-10-48S

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

SYLLABUS

Спеціальні історичні дисципліни		Special historical disciplines	
Шифр за ОП	BK6.2	Code in Degree Programme	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Level of Education: Bachelor's (first)	
Галузь знань Освіта / Педагогіка	01	Field of Knowledge Education / Pedagogy	
Спеціальність Середня освіта (Історія)	014.03	Field of Study Secondary education (History)	
Освітня програма Середня освіта (Історія)		Degree Programme: Secondary education (History)	

РІВНЕ – 2024

Силабус навчальної дисципліни «Спеціальні історичні дисципліни» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014.03 «Середня освіта (Історія)» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка». Рівне. НУВГП. 2024. 19с.

ОП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/27491>

Розробник силабусу:

е-підпис Клинова-Дацюк Галина Дмитрівна, кандидат історичних наук,
доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол №04 від "25" листопада 2024 року

В.о. завідувача кафедри:

е-підпис Сокаль Валентина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук,
доцент.

Керівник (гарант) ОП:

е-підпис Прищепа О.П., д. і. н., доцент, професор кафедри суспільних
дисциплін.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ
Протокол № 04 від "30" грудня 2024 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІЕМ:

е-підпис Ковшун Наталія Едуардівна, д.е.н., професор.

© Клинова-Дацюк Г.Д., 2024
© НУВГП, 2024

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>Бакалавр</i>
Освітня програма	Середня освіта (Історія)
Спеціальність	014.03 «Середня освіта (Історія)»
Рік навчання, семестр	<i>4 рік навчання, 7 семестр</i>
Кількість кредитів	3
Лекції:	<i>16 годин / 2 годин</i>
Практичні заняття:	<i>16 годин / 8 години</i>
Самостійна робота:	<i>58 годин / 80 годин</i>
Курсова робота:	<i>Ні</i>
Форма навчання	<i>денна / заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>Залік</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА	

<p>Лектор</p> 	<p>Клинова-Дацюк Галина Дмитрівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін</p>
<p>Вікіситет</p>	<p>https://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Клинова-Дацюк_Галина_Дмитрівна</p>
<p>ORCID</p>	<p>http://orcid.org/0000-0002-7144-3074</p>
<p>Як комунікувати</p>	<p>https://h.d.klynova-datsiuk@nuwm.edu.ua Актуальні оголошення – на сторінці дисципліни в системі Moodle</p>
<p>Мета та завдання</p>	
<p>Вивчення освітньої компоненти “Спеціальні історичні дисципліни” для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього ступеня, спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)» дозволить студентам ознайомитися із спеціальними історичними дисциплінами та їх роллю та місцем у історичній науці. Мета: проаналізувати особливості і специфіку спеціальних історичних дисциплін; основи теоретичних знань з палеографії, історичної хронології, нумізматики, боністики, геральдики; головні джерела та література для самостійного опрацювання окремих проблем з даних дисциплін; сучасний стан вивчення найважливіших проблем з палеографії, історичної хронології, нумізматики, боністики, геральдики тощо. Основні цілі: - охарактеризувати завдання палеографії та неографії, основні етапи кириличного письма; - ознайомити із історією виникнення й розвитку хронології як наукової дисципліни та системою літочислення різних народів світу; - проаналізувати виникнення монет і грошового обігу; - ознайомити із геральдикою, генеалогією, сфрагістикою як спеціальними історичними дисциплінами та їх роллю в історичній науці; - показати основні етапи становлення історичної ономастики та антропоніміки.</p>	
<p>Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів</p>	
<p>https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4326</p>	
<p>Передумови вивчення* (місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)</p>	

Вивченню дисципліни передують навчальні дисципліни «Історичне джерелознавство», «Історія України».

Компетентності

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, культури, техніки і технологій.

ЗК 12. Знання про сучасні досягнення в галузі загальних теорій держави та права, основні напрямки розвитку сучасних міжнародних відносин; шляхи і напрямки Європейської інтеграції; систему та зміст законодавства України і європейських країн.

ЗК 13. Знання про збирання, вивчення, наукового опрацювання й публікації писемних пам'яток історії та культури, творчої спадщини видатних історичних, політичних і культурних діячів минулого та різнопланових писемних джерел, які стосувалися багатьох видатних подій.

ФК.3. Оволодіння практичними вміннями створення, зберігання, обробки інформації за допомогою комп'ютерних технологій.

ФК 5. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ФК 8. Здатність здійснювати критичний аналіз джерел інформації та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Структура та зміст навчальної дисципліни

Модуль I. Спеціальні історичні дисципліни, їх місце і роль у розвитку історичної науки

Тема 1. Палеографія та неографія

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких

проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Проблемна лекція.

Технології проблемного, проектного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

Денна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. – 7,5.

Заочна форма: лекцій – 0, сем. – 1, сам. р. – 10.

Поняття та роль спеціальних історичних дисциплін в історичній науці.

Предмет та завдання палеографії. Палеографічний метод. Виникнення слов'янської писемності. Основні етапи розвитку кириличного письма: устав, півустав, скоропис. Матеріали та знаряддя письма.

Неографія як наука.

Література: 1, 2, 5, 19

Тема 2. Історична хронологія

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Проблемна лекція.

Технології проблемного, проектного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

*Денна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. – 7,5.
Заочна форма: лекцій – 0, сем. – 1, сам. р. – 10.*

Теоретико-методологічні аспекти історичної хронології.

Історія виникнення й розвитку хронології як наукової дисципліни від найдавніших часів до сучасності. Календарі та системи літочислення в різних народів світу. Методика переведення дат на сучасну систему літочислення, перевірка дат.

Література: 1, 2, 4, 5, 19

Тема 3. Історична метрологія

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Проблемна лекція.

Технології проблемного, проєктного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

Денна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. – 7,5.

Заочна форма: лекцій – 0, сем. – 0, сам. р. – 10.

Історична метрологія як спеціальна історична дисципліна.

Становлення історичної метрології як спеціальної історичної дисципліни. Міри Київської Русі та періоду феодальної роздробленості. Метрологія XVI–XVII ст. Сучасні міри. Українські народні міри.

Література: 1, 2, 5, 19,

Тема 4. НумізMATика і боністика

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких

проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Проблемна лекція.

Технології проблемного, проектного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

Денна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. – 7,5.

Заочна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. – 10.

Виникнення й становлення нумізматики та боністики як спеціальних історичних дисциплін. Виникнення монет і грошового обігу. Періодизація грошового обігу України.

Паперові грошові знаки, бони як історичне джерело.

Література: 1, 2, 5, 6, 7, 8, 19

Модуль 2. Спеціальні історичні дисципліни їх місце і роль у розвитку історичної науки. Геральдика, сфрагістика, вексикологія, генеалогія, топоніміка та ономастика.

Тема 5. Геральдика як спеціальна історична дисципліна

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Проблемна лекція.

Технології проблемного, проектного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

Денна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. – 7.

Заочна форма: лекцій – 0, сем. – 0, сам. р. – 10.

Розвиток геральдики як спеціальної історичної дисципліни.

Козацьке герботворення. Історія складання малого і великого Державних гербів України. Блазонування.

Література: 1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Тема 6. Сфрагістика як спеціальна історична дисципліна

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Проблемна лекція.

Технології проблемного, проєктного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

Денна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. - 7.

Заочна форма: лекцій – 0, сем. – 2, сам. р. – 10.

Сфрагістика як спеціальна історична дисципліна. Виникнення та розвиток сфрагістики як наукової дисципліни. Печатка як історичне джерело. Класифікація печаток. Сфрагістичний аналіз. Основні прийоми й методи вивчення печаток. *Дипломатика як СІД*

Література: 1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Тема 7. Генеалогія як спеціальна історична дисципліна

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання

про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Проблемна лекція.

Технології проблемного, проектного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

Денна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. - 7.

Заочна форма: лекцій – 0, сем. – 1, сам. р. – 10.

Генеалогія як спеціальна історична дисципліна. Виникнення генеалогії та її розвиток. Українська генеалогія, її періодизація та особливості становлення. Генеалогічні джерела та методика роботи з ними. Методика генеалогічного дослідження, його специфіка.

Література:

1, 2, 5, 19, 20

Тема 8. Історична топоніміка та ономастика

ПРН 3. Вміти інтегрувати базові засади філософії та узагальнювати основи суспільно-історичного розвитку у професійній діяльності.

ПРН 5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких проектах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

ПРН 7. Знати, розуміти та застосовувати в професійній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи, інтегрувати знання про державу і право у професійну діяльність, та вміти проектувати їх на історичні події, процеси та явища.

ПРН 9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

ПРН 10. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та вміти імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

Проблемна лекція.

Технології проблемного, проектного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

Денна форма: лекцій – 2, сем. – 2, сам. р. - 7.

Заочна форма: лекцій – 0, сем. – 1, сам. р. – 10.

Ономастика як спеціальна історична дисципліна. Становлення ономастики як спеціальної історичної дисципліни. Предмет антропоніміки. Походження антропонімів та їх значення в історії людства. Предмет топоніміки. Топоніми як джерело з історії України. Предмет етніміки. Походження етніміків.

Література:
1, 2, 5, 19

Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Денна форма / год.	Заочна форма / год.
1	Модуль 1. Спеціальні історичні дисципліни їх місце і роль у розвитку історичної науки. Палеографія, неографія. Історична хронологія, метрологія. Палеографія та неографія	2	1
2	Історична хронологія	2	1
3.	Історична метрологія	2	
4.	Нумізматика і боністика	2	2
5.	Модуль 2. Спеціальні історичні дисципліни їх місце і роль у розвитку історичної науки. Геральдика, сфрагістика, вексикологія, генеалогія, топоніміка та ономастика. Геральдика як спеціальна історична дисципліна. Вексикологія	2	
6.	Сфрагістика як спеціальна історична дисципліна	2	2
7.	Генеалогія як спеціальна історична дисципліна	2	1
8.	Історична топоніміка та ономастика	2	1
	Всього	16 год.	8 год.

Форми та методи навчання

Методи навчання: демонстрація, навчальна дискусія, дебати, співбесіди; прес-конференції; круглі столи; технології викладання: аналіз проблемних питань, обговорення, презентації, міні-лекції та інші.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Мультимедійні і проєкційні засоби, друковані дидактичні матеріали.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/ результатів навчання

На семінарських заняттях контроль знань студентів з навчальної

дисципліни проводиться в усній формі.

За роботу на семінарських заняття можна отримати 60 б.

Контроль самостійної роботи проводиться за допомогою перевірки та захисту реферату або есе за обраною темою. Загальний обсяг 8-10 сторінок. Робота може бути рукописною або друкованою і виконується українською мовою. Захист відбувається у терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

	Вид заняття	Бали	Форма контролю
1. Поточна складова оцінювання			
1. Лекційні заняття			
Змістовий модуль 1.			
1.1.1.	Палеографія та неографія	-	Комп'ютерне тестування шляхом складання модульного контролю
1.1.2.	Історична хронологія	-	
1.1.3.	Історична метрологія	-	
1.1.4.	Нумізматика і боністика	-	
Змістовий модуль 2			
1.1.5.	Геральдика як спеціальна історична дисципліна. Вексикологія	-	Комп'ютерне тестування шляхом складання модульного контролю
1.1.6.	Сфрагістика як спеціальна історична дисципліна	-	
1.1.7.	Генеалогія як спеціальна історична дисципліна	-	
1.1.8.	Історична топоніміка та ономастика	-	
Усього бали за лекційні заняття			
1.2. Семінарські заняття			
1.2.1.	Палеографія та неографія	8	Підготовка до виступів
1.2.2.	Історична хронологія. Типи календарних систем	8	
1.2.3.	Історична метрологія	8	
1.2.4.	Нумізматика і боністика	8	
1.2.5.	Геральдика як спеціальна історична дисципліна. Вексикологія	7	
1.2.6.	Сфрагістика як спеціальна історична дисципліна	7	
1.2.7.	Генеалогія як спеціальна історична дисципліна	7	

1.2.8.	Історична топоніміка та ономастика	7	
Усього бали за семінарські заняття		60	
Усього балів за поточною складовою оцінювання:		60	
2. Модульна складова оцінювання			
2.1.	Модульний контроль 1	20	Комп'ютерне тестування
2.2.	Модульний контроль 2	20	Комп'ютерне тестування
Усього балів за модулі:		40	
Усього балів за ОК		100	

Засвоєння 2 змістових модулів перевіряється письмово, розв'язанням тестових завдань. Модульний контроль знань проводиться в системі Moodle. Максимальний бал за написання модульних контролів: МК1 (**20 балів**) та МК2 (**20 балів**). Всього – 40б.

Якщо здобувач успішно написав 2 модульні контролі і має високий бал за поточне оцінювання, то він отримує залік автоматично. У разі не написання модульних контролів або ж отримання низьких балів за них, то здобувач складає письмовий залік у тестовій формі через ННЦНО НУВГП. У таких випадках результати модулів скасовуються. Модульний та підсумковий контроль знань проводиться в системі Moodle.

Бали за перший рівень – 12, другий – 6, третій – 2.
Всього 20 балів.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни розраховується як арифметична сума набраних балів (не більше 100 балів) за всі види навчальних та додаткових завдань.

Оцінювання завдань поточного (модульного) контролю*

Рівень складності завдань	Кількість завдань в білеті	Оцінка завдань, балів	
		за одне	загальна
1	20	0,6	12
2	8	0,75	6
3	2	1	2
Разом	30	X	20

* наводиться для усіх модульних контролів

Загальна оцінка з навчальної дисципліни розраховується як арифметична сума набраних балів (не більше 100 балів) за всі види навчальних та додаткових завдань.

Повний перелік локальних нормативних документів, що регламентують організацію освітнього процесу НУВГП (з останніми змінами та доповненнями) знаходиться за посиланням:

<http://surl.li/onplh>

Критерії оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Давня і середньовічна історія України»:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені силабусом навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів;
- своєчасність виконання;
- дотримання вимог до оформлення

Перелік нормативних документів університету що регулюють порядок оцінювання та проведення контрольних заходів:

- Положення про організацію освітнього процесу у Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція 2023) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/28552>
- Порядок організації контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів Національного університету водного господарства та природокористування (НУВГП) у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) (Наказ № 168 від 04.04.2016 (зі змінами та доповненнями) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/21121>
- Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (ухвалено НМР НУВГП, протокол від 22.02.2023 р. № 3) регламентує порядок проведення семестрового поточного (модульного) та підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями бакалавра і магістра денної і заочної форми навчання в Національному університеті водного господарства та природокористування, описує зміст і процедуру державної атестації, поточного, підсумкового та семестрового контролів <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/25889>

Додаток до наказу НМР НУВГП № 636 від 13.09.2024

«Рекомендовані критерії оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю» <https://nuwm.edu.ua/university/naukovo-metodichna-rada/dokumenty>

- Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти (семестровий поточний контроль та підсумковий контроль) зі змінами та доповненнями (ухвалено науково-методичною радою НУВГП протокол № 4 від 23.06.2021 р.) описує критерії оцінювання навчальних досягнень та порядок рейтингування здобувачів вищої освіти <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/21123>
- Методичні вказівки щодо формування, наповнення та оформлення сторінок навчальних дисциплін в Навчальній платформі НУВГП (для професорсько-викладацького складу) (схвалено науково-методичною радою НУВГП Протокол № 1

від 27.02.2019)<http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/13934> описують порядок оформлення та створення тестів для семестрового поточного та підсумкового контролів, порядок завантаження науково-методичних джерел в курси.

- Інструкція для здобувачів вищої освіти щодо організації та проведення навчальних занять у дистанційній формі (2020) <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/19215>

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	екзамен	залік
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Бондаренко Г. В. Спеціальні історичні дисципліни. Луцьк. 2015. 424с.
2. Горохівський П. І. Спеціальні історичні дисципліни: курс лекцій. Умань, 2011.
3. Однороженко О. Де, коли й чому виникли герби? Вступ до візантійської геральдики Х—ХІІст. Харків, 2022.
4. Перехрест О. Історична хронологія. Черкаси, 2004
5. Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навч. посіб. Київ, 2008.
6. Шуст Р. Нумізмати́ка: історія грошового обігу та монетної справи в Україні. Київ, 2007.

Допоміжна література

7. Анохін В. Античні монети на території України. Українська нумізмати́ка і боністика. 1999. № 1.
8. Ветров І., Виговський М. Національні грошові знаки України. 1917 – 1920. Київська старовина. 1993. № 1.
9. Гречило А. Земельна геральдика України ХУІІ – початку ХХ ст. Пам'ятки України. 1996. № 2.
10. Гречило А. Українська міська геральдика. Київ, Львів, 1998.
11. Гречило А., Терлецький Ю. Герби та прапори міст і сіл Рівненської області. Київ; Львів; Рівне, 2002.
12. Дробан О. Львівські печатки 1941 року як пам'ятки українського державотворення. Пам'ятки України. 2001. № 1-2.
13. Лукомский В., Модзольевский В. Малороссийский гербовник. Київ, 1993.
14. Однороженко О. Геральдика середньовічної Русі (України): у 3-х т. Харків, 2022.
15. Однороженко О. А. Руські королівські, господарські та князівські печатки ХІІІ— ХVІст. Харків: Просвіта, 2009.
16. Однороженко О. А. Князівська геральдика Волині середини ХІV— ХVІІІст. Харків: Просвіта, 2008
17. Панченко В. Герби міст України – енциклопедія народного буття. Вісник НАН України. 1998. № 1-2.
18. Пастернак О. Пояснення тризуба, герба Великого Київського князя Володимира Святого. Київ, 1991.
19. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Київ, 1997-2019. <http://resource.history.org.ua/ejournal/EJ0000014>
20. Томазов В. Становлення української генеалогії як наукової дисципліни. Початковий етап "Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та практики", 2001, ч. 1, № 6(7).

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Електронна бібліотека Інституту історії НАН України (<https://cutt.ly/rUoDmLQ>).
2. Інститут української археографії та джерелознавства НАН України http://archeos.org.ua/?page_id=67
3. Багатоцільовий український сайт для науки та освіти «Мислене дерево» <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/HistSources.html>

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, формувати власну думку та приймати рішення, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, здатність до пошуку, оброблення та узагальнення інформації з різних джерел.

Дедлайни та перескладання

Терміни здачі проміжних контрольних модулів та підсумковий контроль (екзамен) встановлені згідно Положення про семестровий поточний та

підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>.

Перездача тестових завдань перевірки засвоєння теоретичного матеріалу здійснюється згідно з правилами ННЦНО та

Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП

<https://ep3.nuwm.edu.ua/25072/>.

У разі незгоди здобувача ВО з результатами оцінювання, відповідно до Порядку звернень здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються в НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/15467/>, здобувач подає апеляційну скаргу, після чого скликається апеляційна комісія.

Організація всіх видів навчальної діяльності в межах курсу проводиться згідно Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>. У випадках виявлення плагіату при виконанні завдання, здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно, згідно Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/10325/>.

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>.

Також здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання.

При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

Організація всіх видів навчальної діяльності в межах курсу проводиться згідно Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>. У випадках виявлення плагіату при виконанні завдання, здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно, згідно Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/10325/>.

Здобувачі повинні дотримуватися Кодексу честі студентів НУВГП <http://nuwm.edu.ua/struktturnipidroz dili/vyo/dokument>, а викладач Кодексу честі наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників Національного університету водного господарства та природокористування

Більше матеріалів щодо дотримання принципів академічної доброчесності:

сайт Національного агентства забезпечення якості вищої освіти <https://naqa.gov.ua/>; сторінка НУВГП «Якість освіти» <http://nuwm.edu.ua/sp>

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. За об'єктивних причин пропуску занять (довідка про хворобу, інша поважна причина) студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі Moodle <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4326>

Студент має право оформити індивідуальний графік навчання відповідно до Положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6226>

Здобувачі на заняттях можуть використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але винятково з навчальною метою з цієї дисципліни.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

У НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

- Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.
- Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі освіти мають доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

<https://www.ufu-muenchen.de/uk>

<https://www.fas.harvard.edu/pages/degree-programs-courses>

*Лектор Клинова-Дацюк Галина Дмитрівна,
канд. іст. наук, доцент*

Автор
Доцент СД

Галина КЛИНОВА-ДАЦЮК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №74
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC00304000009B6C3700C8C2C100